

О.С. Журавка, асистент кафедри фінансів,
ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ»

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ПОСЕРЕДНИКІВ НА СТРАХОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

Страхові посередники – невід’ємна частина будь-якої країни з розвиненим страховим ринком. В зарубіжних країнах страхова компанія відповідає за такі функції, як менеджмент страхового фонду, маркетинг, актуарні розрахунки, андеррайтинг і робота з ІТ-технологіями, а продажами займаються професійні страхові посередники (страхові агенти та брокери). Ситуація в Україні абсолютно протилежна – страховики роблять більший акцент на канал прямих продажів, збільшуючи штат підрозділів-продавців через створення представництв і філій в регіонах. Світовий досвід свідчить, що прямі продажі страхових продуктів є менш ефективними, ніж робота за допомогою страхових посередників. Прямі продажі страхових полісів є виправданими лише у разі простих і стандартизованих страхових продуктів. Таким чином, без високопрофесійних каналів дистрибуції страхових послуг вітчизняним страховим компаніям достатньо важко вирішити проблему залучення значної кількості потенційних страхувальників.

Недостатня розвиненість вітчизняного ринку посередницьких послуг в страхуванні обумовлена безліччю причин, серед яких основною є відсутність належного законодавчого регулювання. Для покращення ситуації, перш за все, необхідно запровадити закон «Про страхове посередництво», а також розробити систему відповідних заходів щодо державного регулювання діяльності страхових посередників. На сьогодні в Україні через державну реєстрацію регулюється лише діяльність страхових брокерів. При цьому діяльність страхових агентів не впорядковано на державному рівні. Вітчизняні страхові компанії готують страхових агентів власними силами відповідно до своїх стандартів.

У більшості країн законодавство регулює діяльність страхових посередників, передбачає порядок їх реєстрації, вимоги до рівня професійної підготовки та надання інформації, а також необхідність фінансових гарантій покриття відповідальності, що виникає при посередницькій діяльності. Так, у 2002 р. Європейська комісія прийняла «Директиву щодо діяльності страхових посередників», характерною особливістю якої є те, що у визначенні терміну «страховий посередник» відсутній поділ на агентів та брокерів, а ключовою вимогою до посередників є вимога щодо їх обов'язкової реєстрації (ліцензування цієї діяльності не передбачається). При цьому у країнах Європейського Союзу передбачаються санкції до страховиків, які користуються послугами незареєстрованих посередників, адже реєстрація вирішує два завдання: по-перше, вона дозволяє контрольно-ревізійним службам і клієнтам перевірити ділові зв'язки посередників, а по-друге, перевірити відповідність посередників визначеним критеріям.

Професійна компетентність страхових посередників є визначальним елементом захисту страхувальників, і тому повинна існувати система заходів щодо отримання страховими посередниками загальних, комерційних та професійних навичок і знань.

У разі, коли посередники незадовільно виконують свої обов'язки, а їхні клієнти зазнають фінансових втрат, то вони мають право отримати компенсацію. Надання таких фінансових гарантій вимагається, насамперед, від брокерів. Загалом вважається, що страхові компанії несуть повну фінансову відповідальність за професійну підготовку своїх агентів. При цьому існують деякі види гарантій покриття професійної відповідальності страхових брокерів. Найпоширенішим, а в багатьох країнах обов'язковим, є страхування професійної відповідальності страхових брокерів. Існує також вид гарантії у формі банківського депозиту.

На жаль, в Україні поки не існує механізму надання фінансових гарантій з боку страхових посередників. Але експерти відзначають, що з подальшим розвитком страхового ринку України роль страхових

посередників неодмінно зростатиме, при цьому забезпечуватиметься постійне поліпшення якості страхових продуктів за рахунок налагодження більш тісних відносин між страховими посередниками та страхувальниками.

Журавка, О.С. Проблемні аспекти діяльності страхових посередників [Текст] / О.С. Журавка // Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика: збірник тез доповідей V Міжнародної науково-практичної конференції (27-28 травня 2010р.): у 2-х т. - Суми: УАБС НБУ, 2010. – Т.2. – С. 78–79.